

Rolnummer 5029
Arrest nr. 88/2011 van 18 mei 2011

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag betreffende artikel 106, § 2, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey en F. Daoût, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* * *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 8 september 2010 in zake de Franse Gemeenschap tegen Anne-Marie Lecomte, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 17 september 2010, heeft de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 106, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit het bepaalde in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie in zoverre het de Franse Gemeenschap, in geval van onverschuldigde betaling, in staat stelt de verjaring van de terugvordering met een aangetekend schrijven te stuiten en de vijfjarige verjaring in een dertigjarige verjaring om te zetten, terwijl de terugvordering van de werkgever uit de privésector onderworpen is aan de vijfjarige verjaring ingesteld bij artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, die verjaring niet met een aangetekend schrijven kan worden gestuit en niet in een dertigjarige verjaring kan worden omgezet, en alle persoonlijke vorderingen onderworpen zijn aan een tienjarige verjaring ? ».

De Franse Gemeenschapsregering heeft een memorie ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 1 maart 2011 :

- is verschenen : Mr. P. Levert, tevens *loco* Mr. M. Velghe, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;
- hebben de rechters-verslaggevers J. Spreutels en E. Derycke verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

De Franse Gemeenschap heeft A.-M. Lecomte voor de verwijzende rechter gedagvaard teneinde haar te horen veroordelen tot de betaling van een som van 50 312,53 euro, vermeerderd met de wettelijke interesten, die weddetoelagen vertegenwoordigt die de Franse Gemeenschap tussen 1 mei 1988, de datum van de pensionering van de verweerster, en 30 november 1990 ten onrechte aan haar heeft uitbetaald. De terugbetaling van het onverschuldigde loon werd door de Franse Gemeenschap van haar gevorderd bij aangetekend schrijven van 10 oktober 1991; uit de in 1992 en 1993 tussen de eiseres en de verweerster gevoerde briefwisseling blijkt dat die laatste de vergissing had gesignaleerd en bereid was het onverschuldigde bedrag terug te betalen ten belope van het nettosalaris, onder aftrek van de intussen gevorderde inkomstenbelastingen. In november 2000 stuurde de Franse Gemeenschap een nieuwe herinnering naar A.-M. Lecomte, die deed opmerken dat de bedrijfsvoorheffing niet zou kunnen worden gerecupereerd, gelet op de verjaring, en die de terugbetaling van het nettosalaris, gespreid over zestig maanden, aanvatte waarbij zij betwistte dat zij de bedrijfsvoorheffing diende terug te betalen. De Franse Gemeenschap bleef bij haar standpunt.

Voor de verwijzende rechter voert de verweerster de vijfjarige verjaring aan die is bepaald in artikel 106 van het koninklijk besluit van 17 juli 1991 houdende coördinatie van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, maar de verwijzende rechter is van oordeel dat het aangetekend schrijven van 10 oktober 1991 de verjaringstermijn geldig heeft kunnen stuiten. Voorts voert zij aan dat zij gediscrimineerd wordt ten opzichte van de werknemers uit de privésector, voor wie de termijn in de loop waarvan een terugvordering van het onverschuldigde bedrag moet worden ingesteld, eveneens op vijf jaar is vastgesteld bij artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, maar niet kan worden verlengd en omgezet in een termijn van 30 jaar door een aangetekend schrijven, zoals het voormelde artikel 106 bepaalt.

De verwijzende rechter, die van oordeel is dat die toestand een discriminerend karakter vertoont, richt de hierboven weergegeven vraag aan het Hof.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De Franse Gemeenschapsregering brengt de feiten van de zaak in herinnering en vermeldt daarbij dat zij uit een brief die de verweerster voor de verwijzende rechter in 1993 naar haar had gestuurd, heeft kunnen afleiden dat de fiscale herziening van het dossier aan de gang was en dat de wijzigingen bijgevolg waren uitgevoerd.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de prejudiciële vraag

A.2.1. De Franse Gemeenschapsregering betwist de ontvankelijkheid van de prejudiciële vraag omdat daarin niet wordt gepreciseerd welke categorieën van personen moeten worden vergeleken : doordat de vraag steunt op het feit dat « alle persoonlijke vorderingen onderworpen zijn aan een tienjarige verjaring », verwijst zij niet naar een categorie van personen met wie diegenen zouden kunnen worden vergeleken op wie de in het geding zijnde bepaling van toepassing is; zij is bovendien onjuist in zoverre talrijke bepalingen bijzondere verjaringstermijnen instellen.

A.2.2. De Franse Gemeenschapsregering betwist ook de ontvankelijkheid van de prejudiciële vraag in zoverre artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten niet van toepassing is op de terugvordering van het onverschuldigde bedrag door een privéwerkgever tegenover een werknemer. In het arrest nr. 95/2007 wordt weliswaar geoordeeld dat het wel degelijk van toepassing is, maar het arrest maakt het niet mogelijk te bepalen of, zoals te dezen, de ten onrechte betaalde sommen na het einde van de overeenkomst werden betaald. Volgens de arresten van 18 december 2006 en 31 mei 2010 van het Hof van Cassatie echter is de rechtsvordering van de werkgever tot terugvordering van lonen die onrechtmatig zijn uitbetaald na het eindigen van de arbeidsovereenkomst, geen rechtsvordering die uit die overeenkomst ontstaat, aangezien het voormelde artikel 15 restrictief dient te worden geïnterpreteerd. In het arrest nr. 13/97 wordt bovendien geoordeeld dat dat artikel bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet indien het slechts van toepassing is op de rechtsvorderingen ontstaan uit de arbeidsovereenkomst en vóór het eindigen van die laatste. De onverschuldigde betalingen werden echter pas uitgevoerd na de pensionering van de verweerster voor de verwijzende rechter. Bijgevolg zou het Hof, mocht het op die vraag antwoorden, de situatie die wordt beheerst door de aan zijn toetsing onderworpen norm, vergelijken met een situatie die slechts door de vergelijkingsnorm (artikel 15 van de wet van 3 juli 1978) wordt beheerst, op voorwaarde dat men een interpretatie daarvan - volgens zijn arrest nr. 13/97 - onderschrijft die in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Ten gronde

A.3.1. De Franse Gemeenschapsregering zet in ondergeschikte orde uiteen dat de termijn van dertig jaar ingesteld bij de in het geding zijnde bepaling, is vastgesteld met verwijzing naar de gemeenrechtelijke dertigjarige verjaring (zoals die van kracht was bij de aanneming van de wet van 6 februari 1970) en vanuit de

zorg om de openbare gelden te vrijwaren. De invordering van ten onrechte uitgevoerde betalingen gebeurt bij administratief dwangbevel; dat is de uitdrukking van het voorrecht van ambtshalve tenuitvoerlegging dat traditioneel aan de administratieve overheid is toegekend en dat gegrond is op artikel 94 van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 17 juli 1991. De wet van 18 december 1986 heeft de gemeenschappen en de gewesten de mogelijkheid geboden om zich een administratief dwangbevel te doen uitreiken en, zoals de Staat, hebben zij aldus de keuze om ofwel gebruik te maken van een dwangbevel om over te gaan tot de gedwongen invordering van een schuldvordering, ofwel de zaak aanhangig te maken bij de gerechtelijke overheden binnen de termijn van dertig jaar bedoeld in de in het geding zijnde bepaling.

A.3.2. Volgens de Franse Gemeenschapsregering moet rekening worden gehouden met het bestaan van het voorrecht van ambtshalve tenuitvoerlegging om de doelstelling te onderzoeken die wordt nagestreefd met de in het geding zijnde bepaling en met de termijn van dertig jaar die zij instelt, dat wil zeggen de schuldenaars toelaten hun schulden te voldoen binnen een termijn van meer dan vijf jaar en tegelijkertijd de administratieve overheid toelaten, enerzijds, zich de mogelijkheid voor te behouden om zich een uitvoerbare titel uit te reiken en die ten uitvoer te leggen binnen een aldus vastgestelde termijn van dertig jaar, wetende dat de Staat, de gemeenschappen en de gewesten niet op geldige wijze kunnen afzien van hun schuldvordering zonder afbreuk te doen aan de openbare orde, en, anderzijds, die overheid te ontslaan van de overdreven verplichting de datum op te geven van alle ten onrechte uitgevoerde betalingen, (die, omdat het hoofdzakelijk om wedden gaat, in de regel bestaan uit maandelijks vereffeningen) en om de vijf jaar het in artikel 106, § 2, bedoelde aangetekend schrijven te versturen om de opeisbaarheid van haar schuldvordering te kunnen handhaven.

De regeling van vijfjarige verjaring ingesteld bij het in het geding zijnde artikel 106, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit stemt overeen met de regeling ingevoerd bij artikel 15 van de voormelde wet van 3 juli 1978 en vormt een verkorte verjaring tegenover de gemeenrechtelijke verjaring van tien jaar (of, vóór de wet van 10 juni 1998, van dertig jaar), gegrond op de zorg om de rijksambtenaren te beschermen en de openbare gelden te vrijwaren. Indien de schuldvordering die het gevolg is van de ten onrechte uitgevoerde betaling, enkel onderworpen was aan de gemeenrechtelijke termijn, zou de betekening van een rechtsvordering of het uitreiken en ten uitvoer leggen van een dwangbevel immers binnen die termijn kunnen plaatshebben zonder dat de schuldenaar vooraf op de hoogte werd gebracht van het bestaan van de schuldvordering binnen de in artikel 106, § 1, bedoelde termijn van vijf jaar zodat het door de wetgever gevreesde nadeel, dat het gevolg is van de laattijdige terugvordering, zich niet meer kan voordoen.

A.3.3. De Franse Gemeenschapsregering voegt eraan toe dat de mogelijkheid voor de Staat, de gemeenschappen en de gewesten om de hun verschuldigde sommen in te vorderen bij dwangbevel, hun niet de mogelijkheid ontzegt om een rechtsvordering in te stellen tot het verstrijken van de door de wetgever vastgestelde termijn van dertig jaar voor het uitreiken en ten uitvoer leggen van een dwangbevel. Het instellen van die rechtsvordering verlenet de termijn gedurende welke de terugvordering van het onverschuldigde bedrag kan worden nagestreefd vermits het de verjaring stuit tot het tijdstip waarop de beslissing wordt uitgesproken waarmee een einde wordt gemaakt aan het geschil. Indien de vordering gegrond is, zal die beslissing diegene die haar heeft verkregen, in staat stellen om over te gaan tot de gedwongen invordering van de schuldvordering gedurende een nieuwe termijn van dertig jaar, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de beslissing is uitgesproken, die een schuldvernieuwing van de oorspronkelijke schuldvordering tot stand brengt.

Daaruit vloeit voort dat indien de Staat, de gemeenschap of het gewest langs gerechtelijke weg optreden binnen de bij de in het geding zijnde bepaling vastgestelde termijn van dertig jaar, zij op ontvankelijke wijze de terugvordering van de ten onrechte betaalde sommen kunnen nastreven gedurende een langere termijn dan de door de wetgever vastgelegde termijn, wegens de stuitende werking van de dagvaarding voor het gerecht en wegens de schuldvernieuwendende werking verbonden aan de uitspraak van de rechterlijke beslissing.

Die stuitende en schuldvernieuwendende werking is eveneens verbonden aan de rechterlijke beslissingen gewezen op rechtsvorderingen die onderworpen zijn aan de gemeenrechtelijke dertigjarige verjaring en aan de rechtsvordering bedoeld bij artikel 15 van de wet van 3 juli 1978, want door de werking van de omkering van de verjaring zet het vonnis de korte verjaring om in een dertigjarige of tienjarige verjaring.

Die schuldvernieuwing van de schuldvordering kan eveneens plaatshebben bij een invordering bij dwangbevel, wanneer de schuldenaar zich ertegen verzet, aangezien zulks eindigt met het opstarten van een gerechtelijke procedure die leidt tot een beslissing die dezelfde schuldvernieuwendende werking kan hebben indien het verzet van de schuldenaar niet gegrond is. Zelfs in het geval van een invordering bij dwangbevel kan de totale duur van de invordering, door de Staat, van zijn schuldvordering dan ook beduidend langer zijn dan de termijn van dertig jaar vastgelegd door de wetgever bij het aannemen van de wet van 6 februari 1970.

A.3.4. Door te vermelden dat de vijfjarige verjaring van artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 « niet met een aangetekend schrijven kan worden gestuit » en « niet in een dertigjarige verjaring kan worden omgezet », verwijst de prejudiciële vraag, volgens de Franse Gemeenschapsregering, niet naar de gemeenrechtelijke stuitende handelingen opgesomd in artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek, waarvan de werkgever gebruik kan maken om de verjaring te stuiten tegenover de werknemer die de begunstigde is van een ten onrechte uitgevoerde betaling : de dagvaarding voor het gerecht, het bevel tot betaling of het beslag, betekend aan diegene die men wil beletten de verjaring te verkrijgen.

Een privéwerkgever, houder van een rechtsvordering tot terugvordering van het onverschuldigde bedrag, kan dus de opeisbaarheid van zijn schuldvordering voor een onbeperkte termijn handhaven door de betekening van een verjaringstuitende handeling vóór het verstrijken van elke verjaringstermijn. Het is dus op het vlak van de frequentie waarmee die verjaringstuitende handelingen moeten worden betekend dat het verschil blijkt tussen de Staat, de gemeenschap of het gewest en de privéwerkgever ten aanzien van de termijn voor het instellen van de rechtsvordering tot terugvordering van het onverschuldigde bedrag. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 6 februari 1970 blijkt echter dat de wetgever de administratie niet de verplichting wenste op te leggen om de vijf jaar een verjaringstuitende handeling te verrichten. Die afwijkende regeling van stuiting van de verjaring die aan de Staat is toegekend, ten opzichte van de regeling ingesteld bij artikel 2244 van het Burgerlijk Wetboek (inclusief in zoverre zij de Staat de mogelijkheid biedt de verjaring te stuiten bij een ter post aangetekend schrijven) is redelijkerwijs verantwoord door de bijzondere aard van de overheid als schuldeiser of schuldenaar. In zoverre artikel 106, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit de Staat ontslaat van de verplichting om de vijf jaar een verjaringstuitende handeling te verrichten, zowel tegenover de houder van een rechtsvordering onderworpen aan artikel 15 van de voormelde wet van 3 juli 1978, als tegenover de houder van een rechtsvordering onderworpen aan het gemeen recht, schendt het dus de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

A.3.5. De Franse Gemeenschapsregering betoogt dat de overheid en de privéwerkgever een rechtsvordering kunnen instellen binnen een onbeperkte termijn na het feit waaruit de vordering is ontstaan. De dagvaarding voor het gerecht stuit de verjaring tot het tijdstip waarop de beslissing wordt uitgesproken waarmee een einde wordt gemaakt aan het geschil. Aangezien die beslissing een schuldvernieuwend en omkerende werking heeft, is de termijn waaraan de rechtsvordering onderworpen is, zonder gevolg vermits de rechterlijke beslissing de weg zal openen voor een nieuwe vordering die onderworpen is aan de gemeenrechtelijke verjaring, ongeacht de termijn waarbinnen de bij de dagvaarding voor het gerecht ingediende vordering moest worden ingesteld. Geen enkel verschil in behandeling vloeit dus voort uit artikel 106, § 2, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit ten aanzien van de gevolgen verbonden aan de verjaringstuitende handeling die de betekening van een rechtsvordering binnen de bij die bepaling bedoelde termijn van dertig jaar is. Die bepaling schendt dus de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

- B -

B.1.1. De prejudiciële vraag betreft artikel 106, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit; artikel 106, §§ 1 en 2, bepaalt :

« § 1. Inzake wedden, voorschotten daarop en vergoeding of uitkeringen, die een toebehoren van de wedden vormen of ermede gelijkstaan, zijn de door de Staat ten onrechte uitbetaalde sommen voorgoed vervallen aan hen die ze hebben ontvangen, als de terugbetaling daarvan niet gevraagd is binnen een termijn van vijf jaar te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling.

De in het eerste lid vastgestelde termijn wordt tot dertig jaar opgevoerd, wanneer de onverschuldigde sommen zijn verkregen door bedrieglijke handelingen dan wel door valse of bewust onvolledige verklaringen.

§ 2. Om geldig te zijn moet deze aanvraag tot terugbetaling ter kennis van de schuldenaar gebracht worden bij een ter post aangetekend schrijven met vermelding van :

1° het totale bedrag van de teruggevraagde som met, per jaar de opgave van de ten onrechte uitgevoerde betalingen;

2° de bepalingen in strijd waarmee de betalingen zijn gedaan.

Te rekenen vanaf de aangifte van de aangetekende brief kan het onverschuldigde bedrag gedurende dertig jaar worden teruggevorderd ».

B.1.2. Die bepalingen zijn ontstaan uit artikel 7, §§ 1 en 2, van de wet van 6 februari 1970 betreffende de verjaring van schuldvorderingen ten laste van of ten voordele van de Staat en de provinciën, gewijzigd bij artikel 61, 1°, van de wet van 24 december 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1976-1977. Zij komen voortaan voor in artikel 114 van de wet van 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat. Zij zijn ook vermeld in artikel 16 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof.

B.1.3. Uit het vonnis waarbij de zaak bij het Hof aanhangig is gemaakt, blijkt dat het geding voor de verwijzende rechter een door de Franse Gemeenschap ingestelde vordering betreft waarbij die partij de veroordeling van een gepensioneerde leerkracht vordert tot terugbetaling van ten onrechte uitbetaalde weddetoelagen.

B.2. De verwijzende rechter vraagt aan het Hof of de in het geding zijnde bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre zij een verschil in behandeling zou instellen tussen de personeelsleden die de bij de in het geding zijnde bepaling bedoelde sommen verschuldigd zijn en de bij artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten bedoelde werknemers uit de privésector: de rechtsvordering tot terugvordering van het onverschuldigde bedrag verjaart in de beide gevallen na vijf jaar maar in het eerste geval alleen kan de verjaring worden gestuit door het versturen van een aangetekend schrijven dat tot gevolg heeft dat de verjaringstermijn op dertig jaar wordt gebracht.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de prejudiciële vraag

B.3.1. De Franse Gemeenschapsregering voert aan dat de prejudiciële vraag onontvankelijk is in zoverre zij het Hof niet in staat stelt het aan zijn toetsing onderworpen verschil in behandeling te bepalen omdat zij niet verwijst naar een categorie van personen waarmee diegenen zouden kunnen worden vergeleken op wie de in het geding zijnde bepaling van toepassing is.

B.3.2. Alhoewel de prejudiciële vraag niet uitdrukkelijk gewag maakt van de categorieën van personen onder wie een verschil in behandeling zou worden ingesteld, blijkt zowel uit de motivering van het vonnis waarbij de vraag wordt gesteld als uit de formulering van die vraag, dat de verwijzende rechter aan het Hof het verschil in behandeling voorlegt dat voortvloeit uit de toepassing van de onderscheiden verjaringstermijnen van de in het geding zijnde bepaling en van artikel 15 van de voormelde wet van 3 juli 1978.

B.3.3. De Franse Gemeenschapsregering voert aan dat de prejudiciële vraag ook onontvankelijk is in zoverre zij uitgaat van een interpretatie volgens welke artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 van toepassing is op de rechtsvordering tot terugvordering van lonen die onrechtmatig aan de werknemer werden uitbetaald na het eindigen van de arbeidsovereenkomst, terwijl die bepaling slechts van toepassing is op de rechtsvorderingen « die uit een arbeidsovereenkomst ontstaan »; zij doet gelden dat het Hof van Cassatie heeft beslist dat de rechtsvordering tot terugvordering van sommen die onrechtmatig aan een werknemer werden uitbetaald na het eindigen van de overeenkomst, geen rechtsvordering is die, in de zin van die bepaling, uit die overeenkomst ontstaat (Cass., 18 december 2006, *Arr. Cass.*, 2006, nr. 658).

B.3.4. Artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 bepaalt :

« De rechtsvorderingen die uit de overeenkomst ontstaan, verjaren één jaar na het eindigen van deze overeenkomst of vijf jaar na het feit waaruit de vordering is ontstaan, zonder dat deze termijn één jaar na het eindigen van deze overeenkomst mag overschrijden.

In geval van toepassing van artikel 39*bis* verjaart de rechtsvordering die uit de niet-betaling van de opzeggingsvergoeding ontstaat, één jaar na de laatste effectieve maandelijkse betaling door de werkgever ».

B.3.5. De door de Franse Gemeenschapsregering aangevoerde exceptie van onontvankelijkheid is gegrond op een kritiek van de interpretatie van de verwijzende rechter van een bepaling waarmee hij rekening houdt om een vraag te stellen aan het Hof. Het komt de partijen niet toe een dergelijke interpretatie te wijzigen.

Ten gronde

B.4. Artikel 15 van de voormelde wet van 3 juli 1978 stelt de verjaringstermijn vast op vijf jaar, te rekenen vanaf de feiten die aanleiding geven tot de vordering. De wetgever was evenwel van oordeel dat het niet opportuun was de werknemer en de werkgever bloot te stellen « aan gedingen die een aanvang zouden kunnen nemen vele jaren nadat de uitvoering van de overeenkomst een einde heeft genomen » (*Pasin.*, 1900, p. 95; *Parl. St.*, Kamer, 1953, nr. 543, p. 7; *Parl. St.*, Senaat, 1953-1954, nr. 170, p. 12). Hij heeft daarom een tweede termijn vastgesteld, die één jaar na het eindigen van de overeenkomst afloopt.

B.5.1. Zelfs indien het door de essentiële verschillen tussen beide in B.2 vermelde categorieën van werknemers verantwoord is dat zij aan verschillende systemen kunnen worden onderworpen, bevinden zij zich niettemin in vergelijkbare situaties. In beide gevallen worden ten onrechte betaalde wedden teruggevorderd van de betrokken werknemers.

B.5.2. In haar memorie doet de Franse Gemeenschapsregering gelden dat de in het geding zijnde bepaling geen verschil in behandeling instelt tussen de Staat, de gemeenschap of het gewest en de privéwerkgever, aangezien zowel de ene als de andere, in geval van stuiting van de verjaring, een rechtsvordering kunnen instellen binnen een onbeperkte termijn, dat de dagvaarding de verjaring stuit en dat de beslissing waarbij uitspraak zou worden gedaan over die vordering, zelf een nieuwe verjaringstermijn opent zodat de termijn waaraan de vordering is onderworpen zonder weerslag zou zijn.

B.5.3. Hoewel de dagvaarding voor het gerecht de verjaring stuit en een rechterlijke beslissing een verjaringstermijn kan openen, blijft het feit dat de vordering de verjaring slechts zal kunnen stuiten en slechts onontvankelijk zal zijn indien zij wordt ingesteld binnen de

termijnen die daartoe zijn bepaald. De in het geding zijnde bepaling en artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 voorzien weliswaar in een termijn van vijf jaar. In het eerste geval betreft het de termijn die in de loop waarvan de op basis van artikel 15 van de wet van 3 april 1978 uitgeoefende vordering tot terugvordering van het onverschuldigde bedrag moet worden ingesteld. In het tweede geval gaat het evenwel om de termijn waarbinnen de in de in het geding zijnde bepaling bedoelde verzending van het aangetekend schrijven een termijn van dertig jaar opent om de vordering tot terugvordering van het onverschuldigde bedrag uit te oefenen, zodat de personen op wie die twee bepalingen van toepassing zijn, verschillend worden behandeld.

B.6. Hoewel het wenselijk kan voorkomen dat de verjaringstermijnen inzake rechtsvorderingen tot terugvordering van het onverschuldigde bedrag zoveel als mogelijk worden geharmoniseerd, zou van discriminatie slechts sprake kunnen zijn indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die verschillende verjaringstermijnen, gepaard zou gaan met een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken partijen.

B.7. De parlementaire voorbereiding van de wet van 6 februari 1970, waaruit de in het geding zijnde bepaling is voortgekomen, geeft aan dat de dertigjarige verjaring waarin die wet voorziet, werd ingevoerd om de ambtenaren die schuldenaar zouden zijn van onverschuldigde sommen, het risico van een beslaglegging te besparen :

« Door voor de terugvordering van het onverschuldigd betaalde een termijn te bepalen die door hernieuwing kan opgevoerd worden tot dertig jaar te rekenen vanaf de datum van afgifte van het aangetekende schrijven, waarbij de terugbetaling wordt gevraagd, is ook het draconische karakter verholpen van de huidige bepalingen ten opzichte van de schuldenaars die zich niet, ook zelfs niet op afkorting, van hun schuld kunnen kwijten, vóór het verstrijken van de vervaltermijn van vijf jaar, en die daardoor het risico van een beslaglegging liepen » (*Parl. St.*, Kamer, 1964-1965, nr. 971/1, p. 9).

De in het oorspronkelijke ontwerp (*ibid.*, p. 17) vervatte verplichting om de terugvordering om de vijf jaar te hernieuwen, werd vervolgens opgeheven om te vermijden de taak van het Bestuur te bezwaren (*ibid.*, 1966-1967, nr. 408/5, p. 12).

B.8.1. De vijfjarige verjaring waarin is voorzien bij de in het geding zijnde bepaling is die welke op algemene wijze van toepassing is op de rechtsvorderingen tot terugvordering van het niet-verschuldigde. De dertigjarige verjaring waarin is voorzien bij dezelfde bepaling stemde overeen met de gemeenrechtelijke verjaring zoals die gold toen die bepaling werd aangenomen.

B.8.2. Terwijl de dertigjarige verjaring evenwel een regel van residuële aard is geworden, veeleer dan de wettelijke uitdrukking van wat het algemeen belang vereist, bepaalt het nieuwe artikel 2262*bis*, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 10 juni 1998 tot wijziging van sommige bepalingen betreffende de verjaring, dat de persoonlijke rechtsvorderingen verjaren door verloop van tien jaar, met uitzondering van de rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid, die verjaren door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon, waarbij die vorderingen in ieder geval verjaren door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.

B.8.3. Bovendien hebben artikel 114 van de wet van 23 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat en artikel 16 van de wet van 16 mei 2003 « tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof », het voormelde artikel 7 van de wet van 6 februari 1970 gewijzigd om de termijn gedurende welke het onverschuldigde bedrag kan worden teruggevorderd na het versturen van de in die bepaling bedoelde aangetekende brief, te verkorten van dertig tot tien jaar.

B.8.4. Die evolutie maakt het niet langer mogelijk het in het geding zijnde verschil in behandeling te verantwoorden : door toe te laten gedurende dertig jaar van een openbaar ambtenaar wedden terug te vorderen die hem, zoals te dezen, per vergissing werden uitbetaald, terwijl een contractueel werknemer na vijf, en zelfs na één jaar, ontsnapt aan elke vraag tot terugbetaling, heeft de wetgever, ten aanzien van de eerste, een maatregel genomen die niet redelijkerwijs verantwoord is.

B.8.5. De in artikel 15 van de wet van 3 april 1978 bepaalde termijn van vijf jaar kan weliswaar worden verlengd via verjaringstuitende handelingen zoals de dagvaarding voor het gerecht, het bevel tot betaling of het beslag, zodat het niet-verschuldigde kan worden teruggevorderd na de termijn waarin die bepaling voorziet. Dergelijke handelingen zijn echter heel wat zwaardere formaliteiten dan het verzenden van een eenvoudige aangetekende brief waarin de in het geding zijnde bepaling voorziet, en de verlenging van de verjaringstermijn is afhankelijk van de herhaalde hernieuwing van die stuitende handelingen.

B.9. De prejudiciële vraag dient bevestigend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 106, § 2, van de wetten op de Rijkscomptabiliteit, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 17 juli 1991, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre het bepaalt dat het onverschuldigde bedrag gedurende dertig jaar kan worden teruggevorderd.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 18 mei 2011.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

R. Henneuse